YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
22 päivänä huhtikuuta 1997 *

Asiassa C-66/95,

jonka High Court of Justice of England and Wales, Queen's Bench Division on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

The Queen

vastaan

Secretary of State for Social Security,

ex parte: Eunice Sutton,

ennakkoratkaisun yhteisön oikeuden tulkinnasta, kun kysymys on oikeudesta vaatia korkoa takautuvasti suoritetulle sosiaalietuudelle, joka perustuu miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY (EYVL 1979, L 6, s. 24) soveltamiseen,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat G. F. Mancini (esittelevä tuomari), J. C. Moitinho de Almeida ja L. Sevón sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann ja H. Ragnemalm,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Eunice Sutton, edustajanaan Richard Drabble, QC, Child Poverty Action Groupia edustavan Carolyn Georgen valtuuttamana,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Assistant Treasury Solicitor John E. Collins, avustajanaan barrister Christopher Vajda,

— Saksan hallitus, asiamiehenään liittovaltion talousministeriön Ministerialrat Ernst Röder,

— Ruotsin hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön ulkomaankauppaosaston rättschef Lotty Nordling,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Christopher Docksey ja Marie Wolfcarius,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Eunice Suttonin, edustajanaan Richard Drabble, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehinään John E. Collins ja barrister Stephen Richards, Ruotsin hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön ulkomaankauppaosaston departementsråd Erik Brattgård, ja komission 25.6.1996 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 19.9.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 High Court of Justice of England and Wales, Queen's Bench Division on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 12.10.1994 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 13.3.1995, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen yhteisön oikeuden tulkinnasta, kun kysymys on oikeudesta vaatia korkoa takautuvasti suoritetulle sosiaalietuudelle, joka perustuu miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY (EYVL 1979, L 6, s. 24) soveltamiseen.

2 Tämä kysymys on esitetty Eunice Suttonin ja Secretary of State for Social Securityn (jäljempänä Secretary of State) välisessä asiassa, joka koskee takautuvasti suoritetulle, Invalid Care Allowanceksi (jäljempänä ICA) kutsutulle sosiaalietuudelle maksettavaa korkoa.

Direktiivi 79/7/ETY

3 Direktiivin 79/7/ETY 1 artiklan mukaan direktiivin tarkoituksena on asteittain toteuttaa 3 artiklassa tarkoitetussa sosiaaliturvassa ja muussa sosiaalisessa suojelussa miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaate.

4 Direktiivin 2 artiklan mukaan direktiiviä sovelletaan työtä tekevään väestöön, mukaan lukien itsenäiset ammatinharjoittajat, sellaiset työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat, joiden työnteko on keskeytynyt sairauden, tapaturman tai muunlaisen kuin vapaaehtoisen työttömyyden vuoksi, sekä työnhakijat, sekä eläkkeellä oleviin tai työkyvyttömiin työntekijöihin ja itsenäisiin ammatinharjoittajiin.

5 Direktiivin 4 artiklan nojalla tasa-arvoisen kohtelun periaatteella tarkoitetaan, että minkäänlaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei saa esiintyä välittömästi eikä välillisesti etenkään siviilisäädyn tai perheaseman perusteella eikä varsinkaan, kun on kysymyksessä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisala ja niiden piiriin pääsemisen edellytykset, velvollisuus osallistua rahoitukseen ja maksuosuuksien laskentaperusteet, etuuksien laskentaperusteet sekä etuuksiin olevan oikeuden kestoa ja jatkumista koskevat edellytykset.

6 Direktiivin 6 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan kansallisissa oikeusjärjestyksissään tarvittavat toimenpiteet, jotta jokainen, joka katsoo joutuneensa loukatuksi sen vuoksi, että tasa-arvoisen kohtelun periaatetta ei ole noudatettu, voi esittää vaatimuksensa tuomioistuimessa mahdollisesti ensin saatettuaan asian muun toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.

7 Direktiivin 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa täsmennetään, että direktiivi ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta jättää sen soveltamisalan ulkopuolelle eläkeiän määrittelyä vanhuus- ja työeläkkeen myöntämiseksi sekä sen mahdollisia vaikutuksia muihin etuuksiin.

Sovellettava kansallinen oikeus

8 Vuoden 1975 *Social Security Act*in (sosiaaliturvaa koskeva laki, jäljempänä laki) 37 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on muutettuna, säädetään, että henkilöllä on oikeus saada ICA:ta jokaiselta päivältä, jona hän avustaa vakavasti työkyvytöntä henkilöä, jos toiminta on säännöllistä ja laajuudeltaan merkittävää eikä hän saa siitä palkkaa ja jos työkyvytön henkilö on sovellettavan lainsäädännön mukaan asianomaisen henkilön perheenjäsen. Kyseisen §:n5 momentissa säädetään, että eläkeiän saavuttaneella henkilöllä ei ole oikeutta saada ICA:ta, ellei hän ollut saanut eläkeoikeutta tai ellei eläkeoikeuden voida katsoa kuuluneen hänelle välittömästi ennen kyseisen iän saavuttamista. Yhdistyneessä kuningaskunnassa naisten eläkeikä on vahvistettu 60 vuodeksi ja miesten eläkeikä 65 vuodeksi.

9 Englannin oikeuden mukaan takautuvasti suoritetuille sosiaalietuuksille ei makseta korkoa siltä ajanjaksolta, joka edeltää toimivaltaisen laitoksen asianomaisen henkilön hyväksi tekemää päätöstä.

Pääasian kohde

10 Eunice Sutton hoiti päätoimisesti vuonna 1968 sairastunutta tytärtään kyseisestä vuodesta saakka. Hän haki toimivaltaiselta kansalliselta viranomaiselta, Adjudication Officerilta (jäljempänä Officer) ICA:ta 19.2.1987, jolloin hän oli 63-vuotias. Officer hylkäsi hakemuksen sillä perusteella, että Sutton oli saavuttanut eläkeiän eikä hänellä voitu katsoa olleen oikeutta ICA:han ennen kyseisen iän saavuttamista.

11 Sutton riitautti tämän päätöksen Social Security Appeal Tribunalissa (jäljempänä Tribunal) vedoten siihen, että lain 37 §:n 5 momentti oli ristiriidassa direktiivin 79/7/ETY kanssa, koska se esti häntä ikänsä vuoksi saamasta sosiaalietuuksia, joihin hänellä olisi samanikäisenä miehenä ollut oikeus.

12 Tribunal hylkäsi kanteen todeten yhtäältä, ettei lain 37 §:n 5 momentti ollut ristiriidassa direktiivin 79/7/ETY kanssa, koska miesten ja naisten erilainen kohtelu sosiaalietuja myönnettäessä johtui näiden erisuuruiseksi vahvistetusta eläkeiästä ja oli siten direktiivin 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan perusteella sallittu. Toisaalta Sutton ei Tribunalin mukaan kuulunut direktiivin 79/7/ETY soveltamisalaan sen 2 artiklan perusteella, koska hän oli ollut ansiotyössä viimeksi vuonna 1957.

13 Sutton valitti tästä ratkaisusta Social Security Commissionerille (jäljempänä Commissioner), joka päätti lykätä valituksen käsittelyä siksi kunnes tietyt ylemmät tuomioistuimet ja yhteisöjen tuomioistuin ratkaisisivat niiden käsiteltävinä samaan aikaan olleet vastaavanlaiset asiat. Sen jälkeen kun yhteisöjen tuomioistuin oli 30.3.1993 antanut tuomion asiassa Thomas ym. (asia C-328/91, Kok. 1993, s. I-1247), Commissioner katsoi, ettei Officer voinut vedota direktiivin 79/7/ETY 7 artiklan 1 kohdan a alakohtaan evätäkseen ICA:n yli 60-vuotiailta naisilta lain 37 §:n 5 momentin perusteella.

14 Commissionerissa 21.1.1994 pidetyssä istunnossa Sutton osoitti kuuluvansa direktiivin soveltamisalaan, koska hän oli työskennellyt puolipäivätyössä silloin kun hänen tyttärensä sairastui. Commissioner käytti tällöin toimivaltaansa määrätä ICA:n suoritettavaksi takautuvasti yhdeltä vuodelta ennen hakemuksen jättöpäivää ja päätti, että Suttonilla oli oikeus ICA:han 19.2.1986 lähtien kuolinpäiväänsä saakka ja että ICA:n takautuvasti suoritettavista eristä vähennettäisiin vastaavasti aiemmin maksettujen sellaisten etuuksien ylijäämä, joita ei voitu maksaa samanaikaisesti ICA:n kanssa. Suttonille maksettiin siis 5 588,60 Englannin punnan (GBP) suuruinen ICA:n takautuva suoritus.

15 Child Poverty Action Group, joka toimi Suttonin nimissä, vaati 8.2.1994 päivätyssä Secretary of Statelle osoitetussa kirjeessä korkoa niille takautuvasti suoritettaville erille, jotka Suttonille oli myönnetty. Secretary of State hylkäsi hakemuksen sillä perusteella, että kansallisen oikeuden mukaan sosiaalietuuksille ei voida maksaa korkoa.

16 Sutton nosti tästä päätöksestä kanteen High Court of Justice, Queen's Bench Divisionissa vedoten yhtäältä siihen, että yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa Francovich ym. 19.11.1991 antaman tuomion (yhdistetyt asiat C-6/90 ja C-9/90, Kok. 1991, s. I-5357) perusteella hänellä oli oikeus saada korvaus vahingosta, joka hänelle oli aiheutunut sen vuoksi, että Yhdistynyt kuningaskunta oli rikkonut direktiiviä. Toisaalta Suttonin mukaan direktiivin 6 artiklassa velvoitetaan maksamaan korkoa takautuvasti suoritetuille etuuksille aivan samalla tavoin kuin miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40) 6 artiklassa velvoitetaan maksamaan korkoa syrjivän irtisanomisen perusteella maksetulle korvaukselle (asia C-271/91, Marshall II, tuomio 2.8.1993, Kok. 1993, s. I-4367).

17 Kansallinen tuomioistuin on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Kun kantajalla on oikeus kansalliseen sosiaalietuuteen sen vuoksi, että häneen on sovellettava neuvoston direktiiviä 79/7/ETY, onko hänellä yhteisön oikeuden mukaan tässä tilanteessa oikeus vaatia korkoa suoritetulle etuudelle, ja jos näin on,

i) mistä päivästä lähtien korkoa on maksettava?

ii) minkä korkokannan mukaan sitä on maksettava?

iii) onko korko laskettava ainoastaan sille osuudelle, joka jää maksettavaksi sen jälkeen kun suoritettavasta etuudesta on vähennetty kansallisten päällekkäisyyssääntöjen mukaisesti muut samalle kaudelle kohdistuvat, jo maksetut etuudet?"

Ennakkoratkaisukysymys

18 Kansallinen tuomioistuin haluaa kysymyksellään lähinnä selvittää, voiko yksityinen vaatia yhteisön oikeuden perusteella korkoa määrille, jotka on suoritettu takautuvasti ICA:n kaltaisina sosiaalietuuksina, jos suorituksen viivästyminen johtuu direktiivissä 79/7/ETY kielletystä syrjinnästä. Jos kysymykseen vastataan myöntävästi, kansallinen tuomioistuin pyytää yhteisöjen tuomioistuinta täsmentämään kyseisten korkojen maksuun liittyviä yksityiskohtia.

19 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä käy ilmi, että Suttonin mukaan oikeus korkoon voi tällaisessa tilanteessa perustua joko direktiivin 79/7/ETY 6 artiklaan tai periaatteeseen, jonka mukaan valtio vastaa yhteisön oikeuden rikkomisesta. Näitä kahta mahdollisuutta on tutkittava kumpaakin erikseen.

Direktiivin 79/7/ETY 6 artikla

20 Ensimmäisen näkökohdan osalta Sutton ja komissio ovat muistuttaneet, että edellä mainitussa asiassa Marshall II antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että direktiivin 76/207/ETY 6 artiklaa on tulkittava siten, että artiklassa ei sallita syrjivästä irtisanomisesta vahinkoa kärsineen henkilön vahingonkorvauksen rajoittamista siten, ettei hänelle makseta korkoa sen vahingon korvaamiseksi, joka hänelle aiheutuu siitä, että myönnetyn korvaussumman tosiasiallinen suorittaminen viivästyy.

21 Sutton ja komissio ovat ensinnäkin huomauttaneet, että direktiivin 79/7/ETY 6 artiklan ja asiassa Marshall II annetun tuomion kohteena olleen direktiivin 76/207/ETY 6 artiklan sanamuoto on lähes sama. Tämän lisäksi näillä kahdella direktiivillä on heidän mukaansa sama tavoite eli miesten ja naisten tasa-arvoisen

kohtelun tosiasiallinen toteutuminen. Lisäksi he katsovat, että direktiivi 79/7/ETY on osa sellaisen lainsäädäntöohjelman täytäntöönpanoa, joka aloitettiin antamalla direktiivi 76/207/ETY, jonka neljännessä perustelukappaleessa ja 1 artiklan 2 kohdassa mainitaan myöhemmin toteutettavat keinot, joilla olisi varmistettava, että tasa-arvoisen kohtelun periaate toteutetaan asteittain sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä. Näin ollen direktiivien 76/207/ETY ja 79/7/ETY 6 artiklaa olisi tulkittava samalla tavoin.

22 Suttonin ja komission mukaan tästä seuraa, että direktiivin 79/7/ETY 6 artiklassa velvoitetaan maksamaan korkoa takautuvasti suoritettaville sosiaalietuuksille, jos etuuksien maksamisen viivästyminen johtuu kyseisessä direktiivissä kielletystä sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä.

23 Tätä tulkintaa ei voida hyväksyä. On näet todettava, että edellä mainittu asiassa Marshall II annettu tuomio koski koron maksamista sellaisille määrille, jotka oli suoritettava syrjivästä irtisanomisesta aiheutuneen vahingon korvauksena. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on huomauttanut kyseisen tuomion 31 kohdassa, tällaisessa tilanteessa ei täyttä vahingonkorvausta laskettaessa voida jättää huomiotta ajan kulumista tai muita seikkoja, jotka saattavat käytännössä vähentää korvauksen arvoa. Kansalliseen lainsäädäntöön perustuva oikeus korkoon on siis olennainen osa korvausta, jolla palautetaan tosiasiallinen tasa-arvoinen kohtelu.

24 Pääasian riita koskee sen sijaan oikeutta vaatia maksamattomille sosiaalietuuksille suoritettavaa korkoa. Kyseiset etuudet maksetaan niihin oikeutetuille henkilöille toimivaltaisista laitoksista, joiden tehtävänä on muun muassa selvittää, täyttyvätkö tapaukseen sovellettavassa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset. Tämän vuoksi maksettuja määriä ei voida millään perusteella katsoa korvaukseksi aiheutuneesta vahingosta, eikä yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Marshall II antamassa tuomiossa omaksuttua päättelyä voida soveltaa tällaisessa tilanteessa.

25 Vaikka direktiivin 79/7/ETY 6 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet, jotta jokainen, joka katsoo joutuneensa direktiivissä kielletyn syrjinnän kohteeksi sosiaalietuuksia myönnettäessä, voi vaatia tuomioistuimessa tällaisen syrjinnän toteamista lainvastaiseksi ja saada suorituksen etuuksista, joihin hänellä olisi ollut oikeus ilman kyseistä lainvastaisuutta, takautuvasti suoritetuille etuuksille laskettujen korkojen maksamista ei voida pitää olennaisena osana näin määriteltyä oikeutta.

26 Tätä päätelmää ei horjuta komission väite, jonka se on esittänyt yhdistetyissä asioissa C-63/91 ja C-64/91, Jackson ja Cresswell, 16.7.1992 annetun tuomion (Kok. 1992, s. I-4737) ja asiassa C-116/94, Meyers, 13.7.1995 annetun tuomion (Kok. 1995, s. I-2131) perusteella; näistä tuomioista käy komission mukaan ilmi, että työsuhteeseen liittyvät sosiaalietuudet kuuluvat direktiivin 76/207/ETY soveltamisalaan. Komission mukaan silloin, kun oikeus tällaisiin etuuksiin myönnetään viivästyneenä direktiivissä 76/207/ETY kielletyn syrjinnän vuoksi, takautuvasti suoritettaville etuuksille on maksettava korkoa edellä mainitussa asiassa Marshall II annetussa tuomiossa vahvistetun periaatteen mukaisesti. Mistään ei komission mukaan käy ilmi, että silloin, kun on kyseessä direktiivin 79/7/ETY soveltamisalaan kuuluva sosiaalietuus, tasa-arvoisen kohtelun periaatteella olisi direktiivissä 76/207/ETY säädettyä kapeampi ulottuvuus, minkä vuoksi se katsoo, että näiden kahden direktiivin tulkinnan osalta olisi päädyttävä samaan lopputulokseen.

27 Esitetty päättely pohjautuu virheelliseen olettamaan. Vaikka edellä mainituista yhdistetyissä asioissa Jackson ja Cresswell ja asiassa Meyers annetuista tuomioista ilmeneekin, että tietyt sosiaalietuudet kuuluvat direktiivin 76/207/ETY soveltamisalaan, tämä ei tarkoita sitä, että kyseisen direktiivin 6 artiklassa sille edellä mainitussa asiassa Marshall II annetussa tuomiossa annetun tulkinnan mukaan velvoitettaisiin maksamaan korkoa takautuvasti suoritetuille etuuksille, jos suorituksen viivästyminen johtuu kyseisessä direktiivissä kielletystä sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä. Olipa sovellettava direktiivi mikä hyvänsä, sosiaalietuutena suoritettavat määrät eivät näet ole vahingonkorvausta, joten koronmaksuvelvoitetta ei synny direktiivin 76/207/ETY 6 artiklan sen enempää kuin direktiivin 79/7/ETY 6 artiklankaan perusteella.

Periaate, jonka mukaan jäsenvaltio vastaa yhteisön oikeuden rikkomisesta

28 On siis tutkittava ennakkoratkaisun esittämistä koskevassa päätöksessä esitettyä toista vaihtoehtoa, jonka mukaan oikeus vaatia korkoa takautuvasti suoritettaville sosiaalietuuksille perustuu periaatteeseen, jonka mukaan valtio vastaa yhteisön oikeuden rikkomisesta.

29 Tältä osin Sutton vetoaa siihen, että Yhdistynyt kuningaskunta ei ole pannut direktiiviä 79/7/ETY täytäntöön asianmukaisesti ja että hänelle on aiheutunut taloudellisia menetyksiä siitä syystä, että ICA, johon hänellä oli oikeus, maksettiin viivästyneenä. Inflaatio on näet vähentänyt sen määrän todellista arvoa, johon hänellä oli oikeus. Sutton päättelee tästä, että Yhdistyneellä kuningaskunnalla on velvollisuus korvata vahinko, joka hänelle on aiheutunut kyseisen direktiivin rikkomisesta, maksamalla hänelle korkoa vastaava määrä.

30 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus puolestaan katsoo, että periaatetta, jonka mukaan jäsenvaltio vastaa yhteisön oikeuden rikkomisesta, ei voida soveltaa pääasiassa kyseessä olevassa tapauksessa. Tällaisessa tilanteessa, toisin kuin edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Francovich ym. kyseessä olleessa tapauksessa, direktiivissä edellytetty tavoite eli sosiaalietuuksien maksaminen oli toteutunut.

31 Tämän väitteen osalta on aluksi huomautettava, että, kuten yhteisöjen tuomioistuin on useaan kertaan todennut, periaate, jonka mukaan jäsenvaltio vastaa yhteisön oikeutta rikkomalla yksityisille aiheuttamastaan vahingosta, on erottamaton osa perustamissopimuksella luotua järjestelmää (em. yhdistetyt asiat Francovich ym., tuomio 19.11.1991, 35 kohta; yhdistetyt asiat C-46/93 ja C-48/93, Brasserie du pêcheur ja Factortame, tuomio 5.3.1996, Kok. 1996, s. I-1029, 31 kohta; asia C-392/93, British Telecommunications, tuomio 26.3.1996, Kok. 1996, s. I-1631, 38 kohta; asia C-5/94, Hedley Lomas, tuomio 23.5.1996, Kok. 1996, s. I-2553, 24 kohta ja yhdistetyt asiat C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 ja C-190/94, Dillenkofer ym., tuomio 8.10.1996, 20 kohta, Kok. 1996, s. I-4845).

32 Mitä tulee edellytyksiin, joilla jäsenvaltio on velvollinen korvaamaan tällä tavoin aiheutetut vahingot, edellä mainitusta oikeuskäytännöstä käy lisäksi ilmi, että tällaisia edellytyksiä on kolme: rikotun oikeusnormin tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, rikkominen on riittävän ilmeinen ja vahinko, joka on aiheutunut henkilöille, joiden oikeuksia on loukattu, on välittömässä syy-yhteydessä valtion velvoitteen laiminlyöntiin (em. yhdistetyt asiat Brasserie du pêcheur ja Factortame, tuomion 51 kohta; asia British Telecommunications, tuomion 39 kohta; asia Hedley Lomas, tuomion 25 kohta ja yhdistetyt asiat Dillenkofer ym., tuomion 21 kohta). Edellytysten täyttymisen arviointi riippuu siitä, millaisesta yhteisön oikeuden rikkomisesta vahinkoa on aiheutunut (em. yhdistetyt asiat Dillenkofer ym., tuomion 24 kohta).

33 Lopuksi on todettava, että edellä mainitusta yhdistetyissä asioissa Francovich ym. annetusta tuomiosta (41—43 kohta) lähtien vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella valtion on korvattava aiheutuneen vahingon seuraukset korvausvastuuta koskevan kansallisen lainsäädännön mukaan, vaikka oikeus saada korvausta perustuu edellä mainittujen kolmen edellytyksen täyttyessä suoraan yhteisön oikeuteen, kunhan kansallisen lainsäädännön vahingonkorvausta koskevat edellytykset eivät ole epäedullisempia kuin edellytykset, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia vaatimuksia, ja kunhan niillä ei tehdä korvauksen saamista käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

34 Kansallisen tuomioistuimen on arvioitava edellä esitetyn valossa, onko asiassa, joka on saatettu sen käsiteltäväksi, Suttonilla oikeus saada kansallisen oikeudenkäyntimenettelyn tuloksena korvaus vahingosta, joka hänelle on aiheutunut siitä, että jäsenvaltio on rikkonut yhteisön oikeutta, ja määritettävä tarvittaessa tämän korvauksen suuruus.

35 Kansallisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen on näin ollen vastattava, ettei direktiivin 79/7/ETY 6 artiklassa edellytetä, että yksityiselle on maksettava korkoa sellaisille määrille, jotka on maksettu takautuvasti ICA:n kaltaisina sosiaalietuuksina, jos etuuksien viivästynyt maksaminen johtuu direktiivissä 79/7/ETY kielle-

tystä syrjinnästä. Jäsenvaltion on kuitenkin korvattava vahingot, jotka ovat aiheutuneet yksityiselle yhteisön oikeuden rikkomisesta. Siinä tapauksessa että tällaisen velvollisuuden edellytykset täyttyvät, kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on päättää siitä, mitä periaatteen soveltamisesta seuraa.

Oikeudenkäyntikulut

36 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan, Saksan ja Ruotsin hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut High Court of Justice of England and Wales, Queen's Bench Divisionin 12.10.1994 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 anne-

tun neuvoston direktiivin 79/7/ETY 6 artiklassa ei edellytetä, että yksityiselle olisi maksettava korkoa sellaisista määristä, jotka on maksettu takautuvasti Invalid Care Allowancen kaltaisina sosiaalietuuksina, jos etuuksien viivästynyt maksaminen johtuu direktiivissä 79/7/ETY kielletystä syrjinnästä. Jäsenvaltion on kuitenkin korvattava vahingot, jotka ovat aiheutuneet yksityiselle yhteisön oikeuden rikkomisesta. Siinä tapauksessa että tällaisen velvollisuuden edellytykset täyttyvät, kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on päättää siitä, mitä periaatteen soveltamisesta seuraa.

Rodríguez Iglesias		Mancini	Moitinho de Almeida
Sevón	Kapteyn	Gulmann	Edward
Puissochet	Hirsch	Jann	Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 22 päivänä huhtikuuta 1997.

R. Grass

kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias

presidentti